GCCR
Global Conference on Contemporary Research

GLOBAL CONFERENCE ON CONTEMPORARY RESEARCH

CONFERENCE THEME:

SUSTAINABLE FUTURES:
INNOVATION, DIGITAL TRANSFORMATION AND GLOBAL COLLABORATION THROUGH CONTEMPORARY RESEARCH

INNOVATION | DIGITAL TRANSFORMATION | GLOBAL COLLABORATION | SUSTAINABLE FUTURES

JOURNAL

PEER-REVIEWED PROCEEDINGS

OCTOBER 2026

TORONTO, CANADA

gccr.academy

YO‘LLARDA SODIR BO‘LAYOTGAN YO‘L-TRANSPORT HODISALARINING KELIB CHIQISH SABABLARI

Shukurov Aktam Sagdullayevich

Quruqlikdagi qo‘shinlar instituti,

Texnik ta’minoti kafedrasi katta o‘qituvchisi

Yo‘l-transport hodisalarining asosiy sabablari

https://doi.org/10.5281/zenodo.23370210

Yo‘l-transport hodisalari inson hayoti va sog‘lig‘iga jiddiy xavf tug‘diruvchi muammolardan biridir. Ularning kelib chiqishiga haydovchi va piyodalarning qoidalarga rioya qilmasligi, transport vositasining texnik nosozligi, yo‘l infratuzilmasidagi kamchiliklar hamda noqulay ob-havo sharoitlari sabab bo‘ladi.

Haydovchilar tomonidan tezlikni oshirish, svetoforning taqiqlovchi ishorasida harakatlanish, piyodalarga yo‘l bermaslik, mast yoki charchagan holatda transport vositasini boshqarish YTH xavfini oshiradi. Shuningdek, telefondan foydalanish va e’tiborsizlik ham xavfli vaziyatlarni yuzaga keltiradi.

Piyodalar tomonidan yo‘lni belgilanmagan joydan kesib o‘tish, svetofor talablariga rioya qilmaslik va transport vositalari oldiga to‘satdan chiqish ham baxtsiz hodisalarga sabab bo‘ladi.

Transport vositasining tormoz tizimi, shinalari va faralaridagi nosozliklar, yo‘l qoplamasining yomon holati hamda yo‘l belgilarining yetishmasligi xavfsizlikka salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Yomg‘ir, qor, tuman va muzlama kabi omillar esa haydovchining ko‘rish masofasini kamaytirib, transport vositasini boshqarishni qiyinlashtiradi.

Tungi vaqtda harakatlanish xavfsizligi

Tungi vaqtda ko‘rish masofasining qisqarishi, qarama-qarshi avtomobil faralarining ko‘zni qamashtirishi va haydovchining charchashi yo‘l-transport hodisalari xavfini oshiradi. Bunday sharoitda haydovchi tezlikni yo‘l holatiga moslashtirishi, xavfsiz masofani saqlashi va transport vositasining yoritish tizimini nazorat qilishi kerak.

Piyodalar esa qorong‘ida haydovchiga yaxshi ko‘rinishi uchun yoritilgan yo‘laklardan foydalanishi va yorug‘lik qaytaruvchi elementlar taqishi lozim.

YTHlarning oldini olish choralari

Yo‘l-transport hodisalarining oldini olish uchun quyidagi talablarga amal qilish zarur:

Haydovchilar:

1. Tezlikni belgilangan me’yorlarda saqlash.
2. Svetofor va yo‘l belgilariga rioya qilish.
3. Piyodalar o‘tish joylarida ehtiyotkor bo‘lish.
4. Mast yoki charchagan holatda avtomobil boshqarmaslik.
5. Transport vositasining texnik holatini muntazam tekshirish.
6. Harakat vaqtida telefondan foydalanmaslik.

Piyodalar:

1. Yo‘lni belgilangan joydan kesib o‘tish.
2. Svetofor talablariga rioya qilish.
3. Yo‘lga to‘satdan chiqmaslik.
4. Harakat vaqtida telefonga chalg‘imaslik.
5. Tungi vaqtda yorug‘lik qaytaruvchi elementlardan foydalanish.
6. Bolalarni yo‘l harakati qoidalariga o‘rgatish.

Bundan tashqari, ta’lim muassasalarida yo‘l harakati qoidalarini o‘rgatish, yo‘llarni zarur belgilar va yoritish vositalari bilan ta’minlash hamda profilaktik tadbirlarni kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Yo‘l-transport hodisalarining asosiy sabablaridan biri inson omili bo‘lib, haydovchi va piyodalarning mas’uliyatsizligi jiddiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli yo‘l harakati qoidalariga qat’iy rioya qilish, transport vositalarining texnik sozligini ta’minlash va yo‘l infratuzilmasini yaxshilash zarur. Har bir ishtirokchining mas’uliyati va yo‘l harakati madaniyatini oshirish YTHlarni kamaytirish hamda insonlar hayotini saqlashning muhim

shartidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. SHNQ 2.05.02-07. *Avtomobil yo‘llari*. — Toshkent, 2008.
2. G‘ulomov U. B. *Magistral ko‘chalarda piyoda va velosipedchilar harakatini tashkil etish*. Magistrlik dissertatsiyasi. — Toshkent, 2022.
3. Azizov Q. H. *Yo‘l-transport hodisalarini tizimli tahlili*. — Toshkent, 2022.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2022-yil 12-apreldagi 172-son qarori.
5. Конопленко В. И., Рыжков С. В., Воробьёв Ю. В. *Основы управления автомобилем и безопасность движения*. — Москва, 1999.